

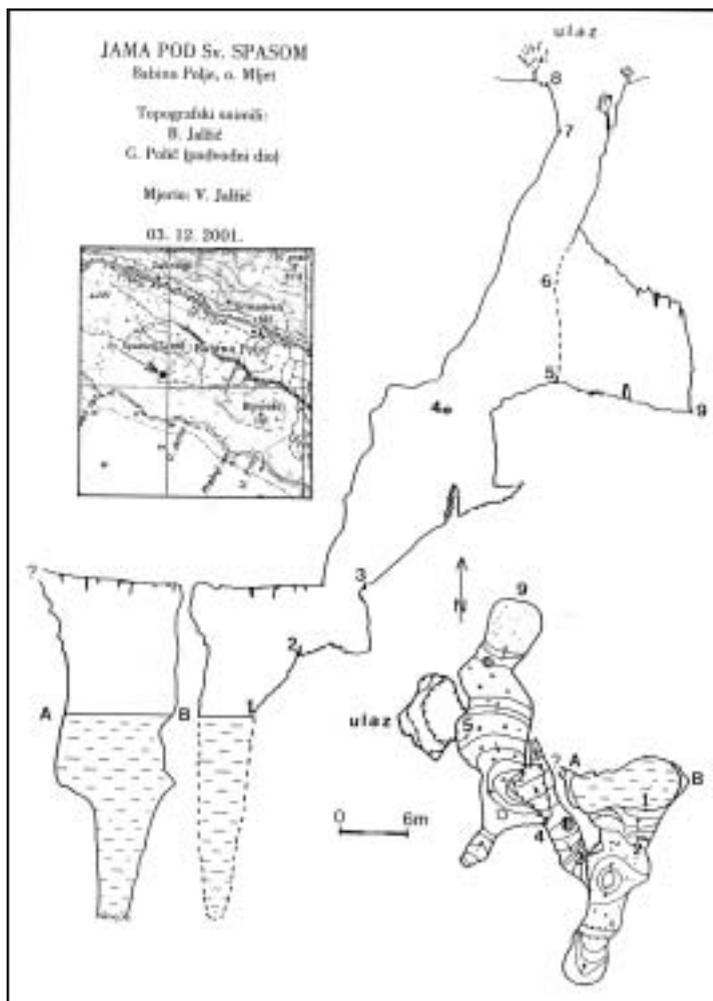
Jama pod Sv. Spasom, najdublja na otoku Mljetu

Branko Jalžić

Tijekom biospeleoloških istraživanja koja smo provodili u lipnju 2001. godine kao članovi Hrvatskog biospeleološkog društva zajedno s udrugom studenata biologije BIUS, rekognoscirana je i jama pod Sv. Spasom nedaleko od Babinog Polja, na otoku Mljetu.

Unatoč svim dosadašnjim istraživanjima ovog otoka, jama je speleološkoj javnosti ostala nepoznata. Prema pričanju žitelja Babinog Polja neki su se speleolozi nekad davno spuštali u jamu, ali nismo uspjeli saznati kada nitko.

Kako nam se jama učinila zanimljivom prvenstveno zbog podzemnog jezera slatke vode na njenom dnu, organizirali smo dodatno speleološko istraživanje uključivši u akciju i speleoronioce. Istraživanja su obavljena 2. i 3. prosinca 2001. godine i ona su pokazala da je jama duboka 75 m. Tom dubinom Jama kod Sv. Spasa postaje najdubljom poznatom jamom na otoku. Speleoronilačkim istraživanjima koja su obavili G. Polić i B. Jalžić utvrdili smo da je jezero na dnu jame duboko 18 m i bez mogućnosti daljnjeg napredovanja. Voda u jezeru je potpuno slatka na svim dubinama. Očekivani nalazi stigobiontnih organizama potpuno su izostali. U istraživanjima su sudjelovali i Jana Bedek, Tvrtko Dražina, Sanja Gottstein Matočec, Vedran i Branko Jalžić i Roman Ozimec. Vodič do jame bio nam je gospodin Nikola Dabelić iz Zabražja.

POLOŽAJ

Jama pod Svetim Spasom (Spasiteljem) smještena je na južnoj padini podno istoimenog vrha i kapelice Sv. Spas (Sv. Spasitelj), gdje se nalazi i trigonometrijska točka 199 metara nad morem. Koordinate ulaza su:

X = 4732,045 N
Y = 6462,933 E
Z = 130 m

GENEZA

Podzemni prostori stvoreni su duž tektonskih pukotina pružanja N-S i NW-SO zahvaljujući vodama cijednicama koje i danas u kišno doba tvore u podzemlju slabiji vodeni tok. Tragovi rada vode vidljivi su na mnogim mjestima u jami. Voda je u prošlosti bila ujezerena i u sjevernom dijelu jame, odakle je otjecala prema jugu. Cijednice su u jamu s površine ulazile i na drugim mjestima. Ulaz je nastao urušavanjem stropa podzemnog kanala. Na neki način došlo je do lučenja sigastih prevlaka u sadašnjem najdubljem dijelu jame i stvaranja akumulacije.

OPIS JAME

Jama pripada tipu koljenastih jama. Ulaz je veličine 6x6 m i nastao je urušavanjem stropa u tom dijelu objekta. Nakon prve vertikale od 26 m slijedi prostrani špiljski kanal koji se prema sjeveru blago spušta. Na njegovom kraju vide se tragovi nekadašnjeg jezera. Vode cijednice stvorile su u tom dijelu jame velik sigasti saljev. Uslijed prodora vanjskog svjetla sige su ovdje zelene zbog algi i mahovina kojima su prekrivene. Prema jugoistoku slijedi nastavak jame. Prostrano jamsko okno vodi u donju etažu. Vertikalni dio dubok je 13 m. Jama se nastavlja 7 m dubokom strminom koja završava prevjesom od 5 m. Dno jame u tom dijelu tvori obilje kamenog kršja dospjelog ovamo poglavito s površine. Bokovi donje etaže bogato su ukrašeni raznim sigastim tvorevinama. Tu se jama ponovno dijeli: na južni, suhi dio i sjeverni koji završava prirodnim bunarom

U Jami pod Sv. Spasom

foto: Branko Jalžić

s jezerom pitke vode. Ronjenjem je istražen potopljeni dio jame. Na dan ronjenja dubina vode je iznosila 18 m. Podvodni dio jame se prema dnu postepeno suzuje. Stijenke su ovdje prekrivene sigastom korom koja je najvjerojatnije spriječila otjecanje cijednica te omogućila stvaranje podzemne akumulacije. Vidljivo je da se razina vode penje i do pet metara iznad razine na dan istraživanja. Temperatura vode na površini iznosila je 15,5°C a zraka 13,8°C.

LITERATURA

- Baučić, I., 1959: Speleološki objekti u obalnom području FNRJ. 1-238. Tab. I-XLV. Speleološko društvo Hrvatske, Zagreb
- Ozimec, R., 2002: Podzemni svijet otoka Mljeta. Hrvatski zemljopis, br. 62., str. 62-65, Zagreb.
- Ozimec, R., 2003: Otok Mljet, preliminarni speleološko-biospeleološki prikaz otoka, Subteranea Croatica, br. 1., 30 - 37., Karlovac

JAMA POD SV. SPASOM (THE PIT UNDER ST. SPAS)

Jama pod Sv. Spasom (The Pit under St. Spas) has been discovered and explored. It is the deepest known speleological object on the Island of Mljet thanks to its depth of 75 meters. A natural accumulation of sweet water on the bottom of the pit is its particularity. Thanks to speleo-diving researches it has been identified that the lake is 18 m deep. Anticipated results on aquatic subterranean animals (stygobionts) have completely failed to appear.